افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مبـــاد   بدین بوم و بر زنده یک تن مــباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم   از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com   afgazad@gmail.com

کتابخانه	Library

د کمونیزم اصول

فریدریش انګلس

ژباړه: فرهاد ویاړ

د کمونیزم اصول
لیکوال: فریدریش انګلس
ژباړن: فرهاد ویاړ
ایډیټر: سرمد
خپرندویه: سیند خپرندویه

دکمونیزم اصول
فریدریش انـګلس
د کمونیستی اعتقاداتو طرحه کول

لومړۍ پوښتنه: کمونیزم څه ته وایي؟
ځواب: کمونیزم د پرولتاریا طبقي د خلاصون لپاره د شرایطو د برابرولو علم ګڼل کیږي. (۱)

دویمه پوښتنه: پرولتاریا څه ته وایي؟
ځواب: پرولتاریا په ټولنه کي هغي طبقي ته ویل کیږي چي د ژوندانه لګښتونه د خپل "کاري ځواک" له پلورني څخه لاس ته راوړي، نه د کومي پانګي له ګټي څخه، یعني د دې طبقي خوښي او درد، ژوند او مرګ او آن د دې طبقې د ټولو غړو ژوند، د کار، د معاملو د غوړیدلو او غونځتیا او د پانګه اچونکو د بی لګامه سیالی له نوساناتو سره تړاو لري.(۲)
لنډه دا چي پرولتاریا (د پرولتاریا طبقه) د نن ورځي هماغه زیارکښه طبقه ده.

دریمه پوښتنه: نو په دې باور یاست چي د پرولتاریا طبقه موجوده نه وه؟
ځواب: نه. زیارکښي او نیستمني طبقي تل موجودې او آن زیارکښي طبقي همیشه تر ټولو نیستمني پاتی شوي خو داسي نیستمن او دا ډول کارګران چي ژوند یي له پورتنیو څرګندونو (پرولتاریا) سره سم وي، څرنګه چي د سیالی آزادي او بی لګامي کمه وه، موجود نه وو.

څلورمه پوښتنه: پرولتاریا څرنګه منځ ته راغلي ده؟
ځواب: پرولتاریا د صنعتي انقلاب په پایله کي چي د اتلسمي پیړۍ په دویمي نیمایي کي په انګلستان کي تر سره شو او وروسته د نړۍ په نورو متمدنو هیوادونو کي تکرار شو، رامنځ ته شوه. دا لوی صنعتي انقلاب د بخار او د اوبدني د بیلابیلو ماشینونو، میکانیکی کارخایونو او د نورو ماشینونو د اختراع له امله رامنځته شو. دغه ماشینونه چي ډیر قیمتي وو او یوازې پانګوالو پیرلی شول، د هغه وخت د تولید بڼه بیخي بدله کړه او کارګران یي د بیوزلی لور ته وکاږل، ځکه دغه ماشینونو کولال شول د کارګرانو د تولید په پرتله ارزانه او ښه محصول چمتو کړي، په داسي حال کي چي کارګرانو د خپلو د اوبدني نیمګړو ماشینونو سره ښه او ارزانه تولید نشو کولای. په دې توګه، دې ماشینونو، د صنعت چارې لویو پانګوالو ته سپارلې او د کارګرانو کوچنی پانګه (افزار ـ د نساجي کارګاه او نور) یي بیخي بی ارزښته کول، داسي چي پانګوالو له کمي مودې وروسته، ټول شیان په خپل لاس کي نیول او کارګرانو ته هیڅ څه نه پاتی کیدل. په دې توګه د جامو د توکر د برابرولو په منظور د کارخاني سیستم رامنځته شو. وروسته له دې چي د ماشینونو کارول او د کارخانی سیستم پلي شو، ډیر ژر دې سیستم د صنعت په نورو برخو؛ لکه چاپ، کوزه ګرۍ، فلزکارۍ او په نورو صنایعو کي هم دود وموند؛ کار نور هم د کارګرانو تر منځ ویشل کیده، په دې ډول چي یو تن کارګر چي پخوا یي یو کار په یوازې توګه کاوه، نور یي د کار یوازې یوه برخه کوله. د کار ویش دا شونتیا برابره کړه چي محصولات په چټکۍ او په ارزانه توګه تولید شي.
د کار ویش لامل شو چي د هر کارګر فعالیت یو ساده مکانیکي کار ته، چي کومه تنوع یي نلرله او په دایمي توګه تکراریده او له لاسي کار څخه ډیر ښه و، محدود پاتی شي.

په دې ډول، ټولې صنعتي برخې لکه د اوبدنې صنعت، يو په بل پسې د بخار قويې، د ماشينونو او د کارخانې د سيستم تر واکمنې لاندې راغلل. په ورته وخت کې دا ټولې کارخانې په ټوليزه توګه د لويو پانګوالو لاس ته ولويدې چې په نتيجه کې يې د کارګرانو د خپلواکې وروستۍ برخه هم ورڅخه سلب کيده.
د مانوفکتور تر څنګ، ورو ورو کسبونه هم د کارخانيز سيستم په اډانه کې ځای په ځای شول. په دې ډول، چې په دې برخه کې هم لويو پانګوالو د سترو کارخانو په جوړولو سره، البته چې د ډيرو لګښتونو مخه نيسی او د کار ويش په هغه کې په ښه ډول تر سره کيږي، د کسبګرۍ استادان يې تر سخت فشار لاندې ونيول.
پايله دا چې، په ټولو متمدنو هيوادونو کې نژدې د کار ټولې برخې د کارخانې په سيستم اداره کيږي او د کار په ټولو څانګو کې لاسي صنايع او کسبګري تر فشار لاندې نيول کيږي او په دې وسيله منځنی طبقه او په ځانګړي توګه کوچني کسبګر، چې تر دې وخته پورې موجود و، ورځ تر بلې د ديوالې کيدو لورې ته ځي. د کارګرانو پخوانی وضعيت بيخي بدلون مومي او دوه نوې طبقې، چې ورو ورو به نورې ټولې طبقې له منځه يوسي، راپيدا شوي دي.
دغه دوه طبقې دا دي:
۱. د سترو پانګوالو طبقه چې دا وخت په ټولو متمدنو هيوادونو کې له استثنا پرته د ټولو حياتي وسايلو او د دې حياتي وسايلو(کارخانو او ماشينونو) د توليد د ټولو اړينو افزارو څښتن کنټل کيږي. دغه طبقه هماغه بورژوا يا د بورژوازۍ طبقه ده.
۲. د هغو کسانو طبقه، چې هيڅ څه نلري او مجبوره دي د ژوند د اړتياو د پوره کولو او د ژوندانه لپاره خپل کاري ځواک بورژوا طبقې ته وپلوري. دا هماغه د پرولتاريا طبقه يا پرولتاريا ده.

پنځمه پوښتنه: پرولتاريا د کومو شرايطو لاندې خپل کاري ځواک بورژوا طبقې ته پلوري؟
ځواب: کاري ځواک د نورو شيانو په څير کالې شميرل کيږي، له همدې امله بيه يې د هغه قوانينو له مخې ټاکل کيږي چې د نورو توکو لپاره کارول کيږي. د توکو بيه د سترو صنايعو يا د آزادې سيالۍ په واکمنۍکې - څرنګه چې به وروسته وګورو- يو مفهوم لري؛ په منځني توګه تل د توکو د توليد له لګښت سره مساوي وي. د کاري ځواک بيه هم د کار د توليد له مصرف سره مساوي ده. د کاري ځواک د توليد لګښت د ژوندانه له هغې حداقل وسايلو سره مساوي وي چې د کارګرانو د کار کولو د وړتيا لپاره بس وي او د کارګرې طبقې د نابودۍ مخه ونيسي. کارګر د خپل کاري ځواک په مقابل کې په هيڅ توګه له هغې کچې، چې د پورتني موخې - يعنی د کار د وړتيا ساتلو - لپاره بسنه کوي، ډير څه لاس ته نه راوړي. له همدې کبله د کاري ځواک بيه (مزد) د ژوندانه له حداقل وسايلو سره چې د ژوند لپاره اړين بريښي، مساوي وي.
له هغه ځايه چې د معاملو فصلونه کله ښه او کله بد وي، کارګر هم کله کم او کله زيات مزد لاسته راوړي، خو څرنګه چې د کارخانې مالک په ښه او بدو فصلونو کې هغه څه چې په منځني ډول له خپلو توکو څخه لاسته راوړي، د هغې د توليد له لګښت څخه نه کم او نه هم زيات وي، کارګر هم په منځني توګه له دې حداقل څخه ډير او لږ لاسته نه راوړي. په هره کچه چې د کار بيلابيلې برخې د سترو صنايعو تر واکمنې لاندې راځي، په هماغه کچه د مزد دا اقتصادي قانون نور هم په کلکه اجرا کيږي.

شپږمه پوښتنه: له صنعتي انقلاب مخکې کومې کارګري طبقې موجودې وې؟
ځواب: کارګري طبقو د ټولنې د پرمختګ له کچې سره په بيلابيلو شرايطو او د واکمني طبقې د نوعيت له مخې په بيلابيلو حالاتو کې ژوند کاوه. په تيرو زمانو کې کارګران د املاکو خاوندانو د بردګانو (مريانو) په څير وو. څرنګه چې نن (۱۸۴۷) هم دا وضعيت په ډيرو وروسته پاتو او آن د متحده ايالاتونو په سويلي برخو کې ادامه لري.(۳)
په منځنيو پيړيو کې کارګران د ځمکو د مالکانو او د خانانو ملکيت کنټل کيدل. څرنګه چې دا وضعيت نن هم په هنګري، لهستان او روسيه (۴) کې تر سترګو کيږي. سربيره پر دې په منځنيو پيړيو او د صنعتي انقلاب تر پيل پورې په ښارونو کې کسبګر کارګران موجود وو، چې د کوچنې بورژوازۍ لپاره به يې کار کاوه. د لاسي صنعت له رامنځته کيدو او پراختيا سره د لاسي صنايعو کارګران رامنځته شول چې د لويو پانګوالو لخوا په کار ګومارل کيدل.

اوومه پوښتنه: پرولتاريا له بردګانو سره څه توپير لري؟
ځواب: يو برده د يو ځل او د تل لپاره پلورل کيږي خو يو پرولتر مجبور دی چې هره ورځ او هره ګړۍ ځان وپلوري.

یو برده چې د ارباب ملکیت شمیرل کیږي، که چیرې ارباب یې لازم وګڼي، ژوند یې ـ که هر څومره له بدمرغی سره مل وي، تأمین شوی دی. خو یو پرولتر چې د ټولي بورژوا طبقې ملکیت ګڼلی شو او یوازې هغه وخت کولای شي خپل کار وپلوري چې څوک ورته اړتیا ولري، په هیڅ توګه تأمین شوی ژوند نلري خو دغه د ژوند تامین د کارګري طبقې لپاره یوازې په ټولیزه توګه موجود دی. برده د سوداګریزې سیالی له بهیر څخه بهر دی، په داسي حال کې چې یو پرولتر د دې سیالۍ په منځ کې دی او د دې سیالۍ ټول نوسانات احساسوي.
برده کالي شمیرل کیږي؛ نه د بورژوازی ټولنې یو غړی. حال دا چې یو پرولتر د بورژوازی ټولنې یو غړی او فرد پیژندل کیږي. له همدې امله یو برده د پرولتر په پرتله ښه ژوند لري، خو په ورته وخت کې پرولتر له یوې پرمختللې ټولنې سره تړاو لري او له همدې کبله په ټولنه کې د بردګانو په پرتله لوړ ځای لري.
یو برده که وکړای شي د مالکیت له ټولو اړیکو څخه یوازې د بردګۍ رابطه له منځه یوسي، آزادي لاس ته راوړي، په داسي حال کې چې د یوه پرولتر آزادي هغه مهال شوني ده چې د خصوصي مالکیت ټول ډولونه په بنسټیزه توګه له منځه ولاړ شي.

اتمه پوښتنه: د سرف او پرولتر تر منځ څه توپیر دی؟ (۵)
ځواب: سرف، ارباب ته د محصول د یوې برخې په سپارلو او یا ارباب ته د یوه کار په کولو سره، د «تولیدی وسیلې» یعنی د یوې ټوټې ځمکې د تصرف او کارولو حق تر لاسه کاوه. خو یو پرولتر د بل چا په تولیدي وسایلو کار کوي چې د همدې کس دي او د خپل کار په مقابل کې د ګټې یوه برخه لاسته راوړي. سرف د خپل کار د محصول یوه برخه نورو ته ورکوي، په داسي حال کې چې پرولتر یوازې د خپل کار د محصول یوه برخه اخلي.
سرف تأمین شوی ژوند لري، حال دا چې پرولتر تأمین شوی ژوند نلري. سرف له سوداګریزې سیالۍ څخه څنډې ته دی، په داسي حال کې چې پرولتر د دې سیالۍ په منځ کې دی.
سرف په څو طریقو آزادیدلی شي: یو دا چې ښارونو ته وتښتي او بیلابیل کسبونه پیل کړي؛ بل دا چا مالک ته د یوې برخې محصول د سپارلو پر ځای پیسي ورکړي او د آزادو رعایاو په ډله کې شامل شي او همدا ډول کولای شي له ارباب او فیوډال څخه د خپلې ځمکې اختیار واخلي او په خپله د ځمکی څښتن شي. په لنډه توګه، سرف هر کله چې د دې بیلابیلو لارو له یوه طریقه د شتمني طبقې غړی او په سوداګریز بهیر کې ورګډ شي خپله آزادي لاسته راوړي، په داسي حال کې چې د پرولتر آزادي د خصوصی مالکیت، سیالی او د ټولو طبقاتي اختلافاتو له منځه تللو سره شونتیا مومي.

نهمه پوښتنه: د کسبګر او پرولتر تر منځ څه توپیر دی؟ (۶)
ځواب: د کسبګر، یعني د کسبګر کارګر او د نوي پرولتر تر منځ توپیر یوازې د هغوی د کار په ظاهري اړیکو کې نه دی. کسبګر کارګر او د کارخاني کارګر دواړه خپل کاري ځواک د تولیدي وسایلو پر مالک پلوري، دواړو ته مزد ورکول کیږي، خو کسبګر کارګر ته دا مزد د جنسي مزد (ډوډۍ او د استادکار سره اوسیدني) په بڼه ورکول کیږي. خو په تیرو ښو وختونو کې د کسبګری شاګرد، د شاګردۍ موده د استادی مقام ته د رسیدو د چمتووالي دوره ګڼله او هیله یې درلوده چې د کسبګر استاد په توګه به په یوه ثابت ځای کې هستوګن شي او شاید په راتلونکي کې په خپله هم شاګردان ولري. له همدې امله یې هڅه کوله خپل فعالیت، چې هغه وخت د لاسي کار په مهارت ولاړ و، بشپړ کړي او یو ناڅیزه مبلغ چې د یوې مستقلي کارخاني لپاره لازمي ګڼل کیده، سپما کړي او که وخت ورسره یاري کړی وای د کسبګر استاد له لور او یا کونډې سره یې واده کاوه او د شاګردی د کلونو د تیریدو او د «استاد کاري» له چمتووالي وروسته، د کسبګری یو ښاغلی استاد جوړیدو او څه چې یې د خپلې شاګردۍ پر مهال زغملي وو، له خپلو شاګردانو سره یې ورته چلند کاوه.
تر هغه وخته چې د استادی مقام ته د شاګردی له مقام څخه د لوړیدو شونتیا وه؛ د استاد او شاګرد تر منځ، چې دواړو پر یوه ځانګړي شي کار کاوه او پر یوه میز یې ډوډۍ خوړله، طبقاتي تضاد رامنځته کیدلای نشو. د شاګرد او استاد تر منځ د پلار او زوي کومه اړیکه چې موجوده وه، استادانو ته یې له استادی واک سربیره یو ثانوي واک ورکاوه چې له امله یې د خپلو شاګرانو ټول ژوند تر مستقیمې اغیزې لاندی راوستو.
له بلې خوا دا اړیکې د هغو شاګردانو لپاره چې له یوه استاد سره یې کار کاوه، د هغې بند په څیر وې، چې هغوی یې د نورو استادانو له شاګردانو سره نژدې کول او دا ډلګی یې سره جلا کولې. له هغه ځایه چې د کسبګرۍ شاګردانو لیوالتیا درلوده چې استادان شي، شته مقرراتو ته تسلیم وو. له بلې خوا لازمي وه چې کسبګر ښه جنس بازار ته عرضه کړي، د شاګردانو بدلول هومره آسان کار نه و او شاګرد کولای شول چې د استاد په وړاندې د خپل وجود څرګندونه وکړي. له همدې امله د شاګردانو ، چې شمیر یې په لومړیو کې په هیڅ ډول له استادانو زیات نه و، ټولنیز وضعیت یې د نننۍ کارخانو د کارګرانو په پرتله ډیر ښه و.

لسمه پوښتنه: د پرولتر او د لاسي صنايع کارګر تر منځ څه توپير دی؟
ځواب: له شپاړلسمي پيړۍ څخه تر اتلسمي پيړۍ پورې د لاسي صنايع کارګر په ټوليزه توګه په هر ځای کې د توليد د يوې وسيلې مالک و، لکه د اوبدلو کارځای، د يوې کورنۍ لپاره د تار اوبدنې ماشين او يوه ټوټه ځمکه چې د وزګارتيا په وخت کې د کارګر لخوا کرل کيده؛ په داسې حال کې چې يو پرولتر له دې شيانو څخه يو هم نلري. د لاسي صنايع کارګر اکثراً په کليو کې ژوند کاوه او د خپل ارباب يا مالک سره يې لکه د پلار او زوی اړيکه درلوده؛ په داسې حال کې چې يو پرولتر په ټوليزه توګه په لويو ښارونو کې ژوند کوي او له خپل مالک سره يوازې د پيسو اړيکه لري. د لاسي صنايع کارګر د لوی صنعت په وسيله د پلار او زوی له اړيکې څخه خلاصيږي، خپل ټول مالکيت له لاسه ورکوي او په يوه پرولتر بدليږي.

يوولسمه پوښتنه: د صنعتي انقلاب او په بورژوا او پرولتر باندې د ټولنې د ويش لومړنۍ پايلې څه وې؟
ځواب: اول دا چې صنعتي توکي د ماشين د کار په وسيله په دايمي توګه ارزانه کيدل او د نړۍ په ټولو هيوادونو کې لاسي صنايع يا هغه صنايع چې بنسټ يې پر لاسي کار ولاړ و، په بشپړه توګه ويجاړه شوه. ټول نيمه وحشي هيوادونه چې له تاريخي پرمختګ څخه ليرې پاتې شوي وو او د صنعت بنسټ يې لا پر لاسي کار ولاړ و، د همدې مسئلې له امله د انزوا له ګوټ څخه راوويستل شول. دې هيوادونو د انګليسانو ارزانه توکي پيرل او خپل لاسي صنعت يې د نابودۍ خوا ته يووړ؛ په دې ډول د هندوستان په څېر هيوادونه چې د څو زرو کلونو په ترڅ کې يې هيڅ ډول پرمختګ کړی نه و، په ډيره لږه موده کې بيخي بدل شول او آن چين نن د صنعتي انقلاب خوا ته درومي. دا لړۍ دې ته ورسيده چې کوم ماشينونه چې نن په انګلستان کې اختراع کيږي، د يو کال په ترڅ کې مليونونه چينايان له ډوډۍ خوړلو بې برخې کوي. په دې ډول لوی صنعت د نړۍ ټول ملتونه سره نښلوي؛ ټول کوچني سيمه ايزه بازارونه په نړيوالو بازارونو اړوي او په ټولو ځايونو کې د پرمختګ او تمدن زمينه برابروي او کار يې دومره مخې ته وړی دی، هر څه چې په متمدنو هيوادونو کې تر سره شي، پر نورو ټولو هيوادونو اغيزه کوي. که چيرې اوس(۱۸۴۷) په انګلستان يا فرانسه کې کارګران آزادي لاسته راوړي، دا کار به په نورو هيوادونو کې انقلابونه رامنځته کړي چې ډير ژر يا له ځنډ سره به په نورو هيوادونو کې د کارګرانو د خلاصون لامل شي.
دويم دا چې، په هر ځای کې چې لويو صنايعو د لاسي صنعت ځای ونيو، صنعتي انقلاب لامل شو چې د بورژوازي شتمني او ځواک په بې ساري ډول پراختيا ومومي او بورژوازي د هر هيواد لومړۍ طبقه شي. پايله يې دا وه چې په هر ځای کې د دې بهير په رامنځته کيدو سره، بورژوازي سياسي واک په لاس کې واخيست، اشرافي طبقې او اصناف او همدا ډول يې د مطلقه سلطنت رژيم يې چې د دې دوو طبقو نماينده و، د نابودۍ خوا ته وليږدول.
بورژوازي د سلطنتي کورنۍ او د اشرافو ځواک، د عالي طبقاتو د ټولو امتيازاتو په لغو کولو او د کرنيزه ځمکو د پلورلو په مخنيوي سره له منځه يووړ. بورژوازي د صنفونو د ټولو امتيازاتو په له منځه وړلو د صنفونو د استادانو ځواک له منځه يووړ او د دې دواړو پر ځای يې آزاده سيالي رامنځته کړه، يعنې داسې يو وضعيت يې په ټولنه کې جوړ کړ چې په هغه کې هر څوک په خپله خوښه د هرې صنعتي برخې د ټاکلو حق ولري او له اړينې پانګې پرته، چې نشتوالي يې د کار کولو مانع ده، بل هيڅ څه ونشي کړای د چا د رشتې د خوښولو مخه ونيسي. له دې امله، د آزادې سيالۍ د سيستم د پراختيا پيليدل، د دې موضوع د رسمي څرګندولو په معنی ده چې په يوې ټولنې کې له دې وروسته د ټولنې د غړو نه تساوي والی د هغوی د پانګې له نه تساوي والي سره تړلی دی او له دې سربيره، پانګه يو واقعي او اغيزناکه ځواک دی او ځکه پانګه لرونکي، يعنې بورژوا، د ټولنې لومړۍ طبقه ده. د لويې صنايع د لومړيو پړاونو لپاره د آزادې سيالۍ سيستم لازم بريښي، ځکه دا يوازينۍ ټولنيز وضعيت دی چې لوی صنعت د هغې تر سيورې لاندې کولای شي، رامنځته شي او پرمختګ وکړي. بورژوازي د اشرافو او اصنافو د طبقې په له منځه وړلو سره د هغوی سياسي ځواک هم له منځه يووړ.
همدا چې بورژوازي په ټولنه کې د لومړۍ طبقې ځای ونيو، په سياست کې يې هم د ځان لپاره لومړی مقام اعلان کړ. بورژوازي دا کار د استازيتوب سيستم په دودولو تر سره کړ، چې بنسټ يې د قوانينو په وړاندې د مساوات او د آزادې سيالۍ د قانونی کيدو پر اصل ولاړ دی. دا سيستم په اروپايي هيوادونو کې د مشروطه سلطنت بڼه لري. د مشروطه سلطنت په دې ډول سيستم کې هغه کسان د انتخابولو حق لري چې يوه اندازه پانګه ولري، يعنې يوازې بورژوازي کولای شي استازي وټاکي. د بورژوازي دا ټاکونکي يوازې خپل استازي ټاکي او دا استازي حق لري د ماليات له ورکړې څخه ډډه وکړي، چې په دې ډول يو بورژوا حکومت واکمنوي.
دريم دا چې، صنعتي انقلاب په هر ځای کې د بورژوازي په نسبت د پرولتاريا شميره هم سيوا کړه. په هر اندازه چې بورژوازي بډايه کيده د پرولتاريا شميره هم ډيريده؛ ځکه چې پرولتاريا يوازې د پانګې په وسيلې په کار ګومارل کيږي او پانګه هم هغه وخت ډيريږي چې پرولتاريا په کار وګومارل شي. د دې نسبت پايله دا ده چې د کارګرانو د شميرې ډيريدل کټ مټ د پانګې له ډيريدلو سره همغاړي وي. همدا ډول صنعتي انقلاب، بورژوازي

او پرولتاریا په لویو ښارونو کې، چېرې چې د لویو صنایعو بهیر په ښه توګه تر سره کیږي، سره راټولوي. دا چې صنعتي انقلاب یو لوی شمیر پرګنې په یوې کوچنۍ ټوټه ځمکې سره راټولوي، پرولتاریا ته د پرولتاریا ځواک ښکاره کوي. سربیره پر دې هر څومره چې صنعتي انقلاب بشپړ شي، په هماغې اندازه نوې ماشینونه چې لاسي کار په بیره له منځه وړي، اختراع کیږي او لوی صنعت په هماغه اندازه د کارګرانو مزد حداقل ته راټیټوي چې د کارګرانو وضع له زغمه وباسي. په دې ډول له یوې خوا ډیریدونکې ناخوښي او له بلې خوا د پرولتاریا د ډیریدونکې ځواک په پایله کې، د دې طبقې په وسیله ټولنیز انقلاب رامنځته کیږي.

دولسمه پوښتنه: د صنعتي انقلاب وروستی پایلې څه وې؟

ځواب: لوی صنعت د بخار او نورو ماشینونو په جوړولو سره، هغه وسایل چې په لږ لګښت او په لنډ وخت کې د بې کچې صنعتي تولید لپاره اړین وو، جوړ کړل. آزاده سیالی چې د دې لوی صنعت ضروري نتیجه وه، د تولید له آسانتیا سره ډیر ژر پیچلي بڼه ونیوله. زیات شمیر پانګوالو صنعت ته مخه کړه چې په ډیر لږ وخت کې د تولید کچه د مصرف له کچې زیاته شوه. پایله یې دا وه چې تولید شوي محصولات خرڅ نشی او یو سوداګریز کړکیچ رامنځته شي؛ کارخانې مجبوره شوې چې کارونه بند کړي؛ د کارخانو مالکان دیوالي شول؛ کارګران له ډوډۍ خوړلو ولویدل او ډیره لویه بدمرغي رامنځته شوه. له څه مودې وروسته اضافي محصولات وپلورل شول او کارخانو بیا په تولید پیل وکړ؛ تنخواګانې ډیرې شوې او د سوداګرۍ وضعیت ورو ورو د پخوا په پرتله ښه شو. خو دې وضعیت ډیر دوام ونه موند او بیا هم د مصرف په پرتله ډیر توکي(محصولات) تولید شول او د پخوا په شان یو نوی کړکیچ(بحران) رامنځته شو. په دې ډول د دې پیرۍ   (نولسمې پیړۍ ـ ژباړن) له پیل څخه د صنعت وضعیت تل د زیاتوالي او د کړکیچ په پړاونو کې نوسان درلود او تقریباً له هر پنځو څخه تر اوو کلونو په منځ کې(۷) یو داسې کړکیچ چې د کارګرانو د بې ساري بدمرغۍ، د عمومي انقلابي خوځښتونو او د شته وضعیت لپاره د لویو خطرونو سره مل و، رامنځته کیده.

دیارلسمه پوښتنه: له دې پرله پسې رامنځته کیدونکو کړکیچونو څخه څه نتیجه اخیستل کیږي؟

ځواب: اول دا چې، لوی صنعت که څه هم د خپل پرمختګ په لومړیو دورو کې آزاده سیالي رامنځته کړه، نن یې په خپله د همدې آزادې سیالۍ له امله وده او پرمختګ کړی دی او اوس دا آزاده سیالي او په ټولیزه توګه د افرادو په لاس د صنعتي تولید اداره، د یاد شوي صنعت لپاره د هغې ځنځیر بڼه نیولې چې ښایي مات شي او بې له شکه ماتیږي. لوی صنعت تر څو چې په اوسني ډول اداره شي یوازې کولای شي په عمومي بې نظمیو سره چې هر اووه کاله وروسته تکراریږي، خپل ځان وژغوري. دا کړکیچونه هر وار د تمدن بنسټونه ګواښي او نه یوازې دا چې پرولتاریا بیوزله کوي، بلکې ډیر شمیر بورژوایان هم د دیوالي کیدو خوا ته لیږدوي. د دې نتیجه به دا وې چې یا خو باید په بشپړه توګه لوی صنعت نابود شي ـ چې مطلقاً یو ناشونی کار دی ـ او یا باید دې لوی صنعت ته یو نوی ټولنیز سازمان جوړ شي چې په اډانه کې یې صنعتي تولید د هغو کسانو په لاس کې نه وي چې یو له بل سره سیالي کوي، بلکې ټول تولید د ټولنې لخوا د یوې ثابتې نقشې او د عمومي اړتیاو له مخې اداره شي.(۸)
دویم دا چې، لوی صنعت او د تولید بې کچه پراختیا، چې د دغې لویې صنایع په واسطه به امکان ومومي، په ټولنه کې به داسې یو وضعیت رامنځته کړي چې په هغه کې به د ژوندانه د ټولو اړینو توکو هغه اندازه تولید شي، چې د ټولنې د هر غړي د لیاقت او توان ځواک بشپړ او وکړای شي په آزادانه توګه یې وکاروي. په دې ډول د لوی صنعت هماغه خاصیت چې په نننۍ ټولنه کې یوازې بیوزلي او سوداګریز کړکیچونه رامنځته کوي په یو بل ټولنیز سازمان کې به دا بیوزلي او نیستي زیږونکې نوسانونه له منځه یوسي. په دې ډول په څرګنده توګه دا دوه لاندینی مسئلې ثابتیږي:

۱. له همدې اوس نه وروسته د دې ټولو معایبو مسوولیت د اوسني ټولنیز سازمان پر غاړه دی چې نور له ټولنیزې وضعې سره اړخ نه لګوي.

۲. د ټولو بدمرغیو د نابودولو اړین وسایل د یو نوي ټولنیز سازمان په وسیله موجود وي.

څوارلسمه پوښتنه: دا نوی ټولنیز سازمان باید څه ډول وي؟

ځواب: دا سازمان تر ټولو لومړی د صنعت او د ټولو تولیدي رشتو اداره په بشپړه توګه د هغو کسانو له لاسه وباسي چې له یوه بل سره سیالي کوي او ټولنې ته یې سپاري چې د ټولو په ګټه او د عمومي نقشې مطابق او د ټولنې د ټولو غړو لخوا اداره شي. دا سازمان سیالي له منځه وړي او د هغې پر ځای د ټولو ګډون (مشارکت) رامنځته کوي. له هغه ځایه چې د افرادو په لاس د صنعت اداره د خصوصي مالکیت مستلزم ګڼل کیږي او سیالي هم د پانګې د مالکانو لخوا د صنعت له ادارې پرته بله مانا نلري، له همدې امله خصوصي مالکیت د صنعت د انفرادي ادارې او سیالۍ څخه نشو جلا کولی. خصوصي مالکیت باید له منځه ولاړ شي او پر ځای یې د تولید له

وسایلو څخه عمومي ګټه اخیستنه او د عمومي نظر د توافق مطابق د ټولو محصولاتو ویش یا په لنډه توګه د شتمنۍ د شریکولو اصل رامنځته شي. که وغواړو د دې ټولنیز سازمان، چې د صنایع د پرمختګ له امله رامنځته کیږي، د شکل بشپړ بدلون په لنډه بیان کړو؛ تر ټولو لنډه ځانګړنه یې عبارت ده له: د خصوصي مالکیت الغا. له دې کبله کمونیستان دا کار خپله اصلي ادعا او مهمه غوښتنه ګڼي.

پنځلسمه پوښتنه: آیا له دې مخکې د خصوصي مالکیت الغا ممکنه وه؟

ځواب: نه. د هر ټولنیز سازمان بدلیدل او د مالکیت د اړیکو ړنګیدل تل د تولید د نوي ځواک، چې د مالکیت له تیرو اړیکو سره یې اړخ نه لګیده د پیدایښت ضروري نتیجه وه. خصوصي مالکیت په خپله هم په همدې ډول منځته راغلی دی. ځکه چې خصوصي مالکیت تل موجود نه و، بلکې د منځنۍ پیړۍ په وروستیو کې د لاسي صنایعو د رامنځته کیدو، چې د تولید په ډګر کې نوې طریقه وه او د فیوډالي سیستم او صنفي مالکیت په اډانه کې نه ځای کیدو او په خپله د مالکیت له پخوانیو اړیکو څخه رامنځته شوی و، د مالکیت نوی ډول، یعنې خصوصي مالکیت رامنځته شو. خو د لاسي صنایعو او د لویو صنایعو د پرمختګ په لومړي پړاو کې د خصوصي مالکیت او د خصوصي مالکیت پر بنسټ ولاړ ټولنیز سازمان پرته بل هیڅ ډول مالکیت نه و. ځکه چې د تولید کچه باید دومره ډیره نشي چې د عمومي اړتیاو له بسیا پرته، یو اندازه اضافي محصول د ټولنیزې شتمنۍ د ډیروالي او د تولید د نوي ځواک د برابرولو او روزلو لپاره پاتې شي او لازمه ده چې یوه واکمنه طبقه د ټولنې د ټولو تولیدي وسایلو مالکه وي او یوه بیوزله طبقه تر فشار لاندې پاتې شي. د دې طبقو د زیږیدنې څرنګوالی د تولید د پرمختګ له درجې سره تړاو لري.
منځنۍ پیړۍ، چې پر کرنیز اقتصاد ولاړه وه، موږ ته یې ارباب او سرف راوستل؛ د منځنیو پیړیو وروستیو ښارونو صنفي استادکاران، کسبګر او دیاړي مار رامنځته کړل؛ اولسمې پیړۍ د لاسي صنایع په زیږیدو سره د لاسي صنایع(نساجي) کارګران او بالاخره نولسمې پیړۍ د کارخانو لوی مالکان او پرولتاریا رامنځته کړه. ښکاره خبره ده؛ چې تر دې وخته پورې د تولید وسایل هومره بشپړ شوي نه وو چې د ټولو لپاره په کافي اندازه توکي تولید کړي او له بلې خوا خصوصي مالکیت هم د تولیدي ځواکونو لپاره د ځنځیر او قفل په څیر و. خو اوس په لوی صنعت سره پانګه او د تولید ځواک په هغه اندازه ډیر شوی دی چې تر دې مخکې یې ساری نه و لیدل شوی او نن هغه وسایل شته چې وربانديې وکړای شو تولیدي ځواک په لنډ وخت کې ډیر کړو. دویم دا چې دا تولیدي ځواک د یو کم شمیر بورژوایانو په لاس کې متمرکز شوی دی او په ورته وخت کې هره شیبه جوپه جوپه خلک پرولتر کیږي چې ژوند یې د بورژوایانو د پانګې د ډیروالي په نسبت، ورځ تر بلې ستونزمن او خرابیږي. دریم دا چې دا لوی تولیدي ځواک چې په آسانۍ سره د ډیریدو وړتیا لري، هومره د خصوصي مالکیت او د بورژوازي د قدرت له حدودو وتلی دی، چې هره شیبه په خپل زور او فشار سره په ټولنیز نظم کې ګډوډي راوستلای شي. اوس د لومړي ځل لپاره د خصوصي مالکیت الغا نه دا چې ممکنه ده، بلکې ضروري ده.

شپاړسمه پوښتنه: آیا د خصوصي مالکیت الغا به د سوله ایزو لارو ممکنه وي؟

ځواب: ټول دا هیله لري، چې دا الغا د سوله ایزو لارو څخه تر سره شي او بې له شکه کمونیستان به هغه وروستي کسان وي چې د دې لارې مخه ونیسي. کمونیستان په دې ښه پوهیږي چې په دې لړ کې ټولې هڅې نه یوازې دا چې بې فایده دي، بلکې تاوان هم لري. کمونیستان په ښه توګه دې ته پام لري چې انقلابونه د نیت او لیوالتیا له مخې نه تر سره کیږي، بلکې په هر وخت او هر ځای کې د وضعیت هغه ضروري پایله ده چې په هیڅ توګه د یو ګوند د رهبري او یا د ټولو ټولنیزو طبقاتو له هوډ سره تړاو نلري. کمونیستانویني چې تقریباً په ټولو متمدنو هیوادونو کې د پرولتاریا د پرمختګ مخه په زور نیول شوې ده او په دې ډول د انقلاب لپاره د هغوی مخالفین هم په جدي توګه فعالیت کوی. که پرولتاریا په دې ډول فشار د انقلاب خوا ته وهڅول شي، موږ کمونیستان څرنګه چې نن د دې طبقې له ګټو نه په ژبه دفاع کوو، د انقلاب په ورځ به ترې په عملي توګه دفاع وکړو.

اولسمه پوښتنه: آیا د خصوصي مالکیت له منځه وړل به په یوې ضربې امکان ولري؟

ځواب: نه. د دې دلیل په پام کې نیولو سره چې د اوسني تولیدي ځواک په هغه اندازه زیاتول چې د اشتراکي سیستم لپاره لازم ګڼل کیږي په یوې ضربې امکان نلري؛ د پرولتاریا قریب الوقوع انقلاب به هم په ظاهره نننی ټولنیز بدلونونه په ورو ورو تر سره کړي او له دې وروسته، په هغه صورت کې کولای شي خصوصي مالکیت له منځه یوسي، چې د دې عمل لپاره په لازمه کچه د تولید وسایل برابر شوي وي.

اتلسمه پوښتنه: دغه انقلاب به د تکامل څه ډول بهیر غوره کړي؟

ځواب: دا انقلاب به تر ټولو لومړی د یوه دموکراتیک حکومت سیستم او د هغې په وسیله به ـ په مستقیم او یا غیر مستقیم ډول ـ د پرولتاریا واکمني رامنځته کړي. په انګلستان کې به دا واکمني چې همدا اوس د ټولنې ډېره برخه یې پرولتاریا جوړوي، په مستقیم ډول وي او په فرانسې او آلمان کې به دا واکمني غیر مستقیمه وي، ځکه چې د ملت ډېره برخه نه یوازې دا چې له پرولتاریا، بلکې له کوچنیو کروندګرو او منځنی طبقې څخه هم جوړه شوی ده او دا ډله نن د پرولتاریا په طبقې کې د شاملیدو په حال کې ده او ورځ تر بلې په ټولو سیاسي ګرایشاتو کې له پرولتاریا نه تابعیت کوي او له همدې امله مجبوره ده چې د پرولتاریا له اهدافو سره یوځای شي. شاید د پرولتاریا د دې غیر مستقیمي واکمنی پیدایښت به د یوې ثانوي مبارزې په بیه چې په قطعي توګه د پرولتاریا په بري تمامه شي، پای ومومي. که د دموکراسی له رامنځته کیدو سره سم هغه مقررې چې خصوصي مالکیت تر مستقیم برید لاندې ونیسي او د پرولتاریا ژوند تامین کړي، پلې نشي دا کار به د پرولتاریا لپاره هیڅ ګټه ونلري. لکه څرنګه چې همدا اوس د شته اړیکو له ضروري نتایجو څخه جوتیږي، یادې شوې بنسټیزه مقررې په دې ډول دي:

۱. د تصاعدي مالیاتو په وسیله د خصوصي مالکیت محدودول؛ پر میراث لوړه مالیه لګول، د غیر مستقیم وراثت (ورور ـ وراره او ...) او د اجباري پورونو له منځه وړل او نور.

۲. د کرنیزو ځمکو، کارخانه لرونکو، د اورګاړي د پټلیو او د بیړی چلونکو له مالکانو څخه په تدریجي ډول د مالکیت د یوې برخې اخیستل د دولتي صنایع د سیالی په وسیله او یوه برخه یې د خسارت د ورکړې په مقابل کې د آسینیا (۹) په وسیله.

۳. د یاغیانو او له هیواد څخه د ټولو کډوالو د اموالو مصادره کول.

۴. په کارخانو، ملي کروندو او کارځایونو کې د پرولتاریا د کار او دندې منظمول، تر څو په دې عمل سره د کارګرانو تر منځ سیالي له منځه ولاړه شي او کارخانه لرونکي مجبوره شي کوم لوړ مزد چې دولت ټاکلی، کارګرانو ته ورکړي.

۵. د کار د اجبار په وړاندې د ټولو افرادو تساوي، تر هغه وخته چې خصوصي مالکیت په بشپړه توګه له منځه ولاړ شي. د صنعتي پوځونو جوړول په ځانګړي توګه د کرنې لپاره.

۶. د یوه ملي بانک لخوا په دولتي پانګې او د دولت په وسیله د پورونو او د پیسو د سوداګرۍ سیستم متمرکز کول او د ټولو بانکونو او بانک لرونکو منحلول.

۷. د کارګرانو د ډیروالي او د ملت په پانګې د ملي کارخانو، کارځایونو، د اورګاړي د پټلیو او بیړیو ډیرول؛ همدا ډول د کښت لپاره د شړو ځمکو برابرول او د کر ځمکو لا رغاونه، تر څو ملت خپله پانګه او کارګران زیات کړي.

۸. د ملت په لګښت په ملي موسساتو کې له هغې شیبې چې ماشومان د مور پالنې ته اړتیا ونلري؛ د ټولو ماشومانو روزنه او ښوونه.

۹. په ملي ځمکو کې د صنعت او کرنې د کارکوونکو په شمول، ټولو دولتي کارکوونکو ته د ګډې هستوګنې په موخه د لویو ودانیو جوړول، داسې ودانی چې د ښاري او کلیوال ژوندانه آسانتیاوې ولري او هیڅ یو یې نیمګړتیا ونلري.

۱۰. د ټولو ناسمه او خرابو جوړو شویو سیمو او کورونو ویجاړول.

۱۱. د قانوني او غیر قانوني ماشومانو لپاره د وراثت د مساوی حقوقو تامینول.

۱۲. د ملت په لاس کې د حمل او نقل ځواکونو متمرکزول.

ښکاره خبره ده چې دا ټولې چارې په یوځلې تر سره کیدای نشي. ولې د یوه پلې کول، بل له ځان سره راولي. وروسته له هغې چې د خصوصي مالکیت په وړاندې لومړنی برید تر سره شي، پرولتاریا به مجبوره وي چې هره شیبه مخې ته قدم کیږدي او ټولې پانګې، کرنه، د حمل و نقل صنعت او سوداګرۍ د دولت په لاس کې متمرکز کړي. د دې مقرراتو موخه همدا ده او هر څومره چې د پرولتاریا د کار له کبله د هیواد تولیدي ځواک زیات شي، په هماغه اندازه به دا تصمیمونه ممکن شي او خپلو متمرکزو پایلو ته به پراختیا ورکړي.

هر کله چې ټوله پانګه، تولید او سوداګري د ملت په لاس کې متمرکزه شي؛ خصوصي مالکیت به په خپله له منځه ولاړ شي، پیسې به بی فایده شي او تولید به په هغه کچه ډیر او خلک به هومره بدلون ومومي چې آن کیدای شي د پخوانیو ټولنو د معاشرتونو آداب هم له منځه ولاړ شي.

نولسمه پوښتنه: آیا د دې امکان شته چې دا انقلاب یوازې په یوه هیواد کې تر سره شي؟ (۱۰)

ځواب: نه، لوی صنعت د نړی ټول ملتونه او په ځانګړي توګه متمدن ملتونه د نړیوالو بازارونو په جوړیدو سره هومره نښلولي دي؛ چې هره پیښه چې په یو ملت کې رامنځته شي، پر بل ملت اغیزه کوي.

له بلې خوا، لویې صنایع په ټولو متمدنو هیوادونو کې ټولنیز پرمختګ تر دې کچې مساوي کړی دی، څرنګه چې په دې ټولو هیوادونو کې بورژوازي او پرولتاریا د ټولنې دوه اصلي طبقې دي او د دې دوو طبقو تر منځ مبارزه، د

اوسني مهال پرېکنده مبارزه ده. له دې امله کمونيستي انقلاب يوازې يو ملي انقلاب نه، بلکې هغه انقلاب دی چې په ټولو متمدنو هيوادونو، يعنې لږ تر لږه په انګلستان، امريکا، فرانسې او آلمان کې به په يوه وخت تر سره شي. دا انقلاب به په دې هيوادونو کې د بشپړ صنعت، ډېر ثروت او د ډېر توليدي ځواک له مخې يا به ګړندی او يا به ورو وي. په دې ډول دا انقلاب به په آلمان کې ډېر ورو او ستونزمن او په انګلستان کې به په چټکۍ او آسانۍ سره تر سره شي. دا انقلاب يو نړيوال انقلاب دی، له دې کبله په يو نړيوال ډاټوبی کې به تر سره شي.

شلمه پوښتنه: د خصوصي مالکيت د بشپړې الغا پايلې به څه وي؟

ځواب: له هغه ځايه، چې د توليد ټول ځواکونه، د حمل و نقل وسايل، راکړه ورکړه او د توکو ويش د خصوصي پانګوالو له لاسه ويستل کيږي او د عمومي نقشې مطابق، چې موجوده وسايل او د ټولنې ټوليزه اړتياوې د هغی ايجاب کوي، د ټولنې لخوا اداره شي؛ ښايي تر ټولو لومړی هغه بدې پايلې چې په لويو صنايعو پورې تړاو لري، له منځه يووړل شي. کړکيچونه به له منځه ولاړ شي، پراخه توليد چې د اوسنۍ ټولنې لپاره يو اضافي توليد او د بدمرغيو يو اصلي لامل دی، له دې وروسته به کافي نه وي او بايد نور هم پراختيا ومومي.
اضافي توليد، د دې پر ځای چې بدمرغي رامنځته کړي، د ټولنې د اړتياو د ژر رفع کولو سربيره، عمومي اړتياوی به هم رفع کړي او نوی اړتياوی او د دې اړتياو د پوره کولو وسايل به رامنځته کړي. اضافي توليد د نويو پرمختګونو شرط ګڼل کيږي او ياد شوي پرمختګونه به له اضافي توليد پرته ناشوني وي. اضافي توليد به دغه پرمختګونه، پرته له دې چې د تيرو وختونو په شان د ټولنيز نظم د ګډوډولو لامل شي، رامنځته کړي. وروسته له دې چې لويه صنايع د خصوصي مالکيت له قيده آزاده شي په هغه اندازه به پراختيا ومومي، چې ننني صنايع به د هغې په وړاندې، لکه څرنګه چې لاسي صنايع د ننني صنايع په وړاندې کوچنې ښکاري، بی اهميته وي. د صنايع دا پراختيا به د عمومي اړتياو د پوره کولو لپاره په کافي کچه محصولات توليد کړي. په همدې ډول کرنه، چې تر دې وخت پورې د خصوصي مالکيت د فشار او د خورا کوچني ويش له امله د شويو اصلاحاتو او علمي پرمختګونو څخه نه ده برخمنه شوی، په بشپړه توګه به نوی ښه غوره کړي او په کافي کچه به توکي د ټولنې په واک کې کيږدي. په دې ډول به ټولنه وکړای شي په کافي کچه محصولات برابر کړي. د دې لپاره چې د ويش تنظيم په داسې يو ډول تر سره شي چې د ټولو خلکو اړتياوی پوره شي، د ټولنې ويش به په متضادو طبقاتو اضافي وي. دا ويش نه يوازې چې اضافي، بلکې د نوي ټولنيز نظم سره به د تطبيقولو او زغملو وړ نه وي. د طبقاتو موجوديت د کار د ويش نتيجه ده او د کار اوسنی ويش به بالکل له منځه ولاړ شي، ځکه چې لوړې کچې ته د صنعتي او کرنيزو توليداتو د رسولو لپاره به يوازې صنعتي او ميکانيکي وسايل بسنه ونکړي.
د هغو کسانو وړتيا، چې دا وسايل کاروي هم بايد په همغې نسبت پرمختللې وي. لکه څرنګه چې د اتلسمې پيړۍ کروندګر او د لاسي صنايعو کارګران وروسته له هغې چې لوی صنعت ته وکاږل شول، په بشپړه توګه يې د خپل ژوند ښه بدله کړه او نوي خلک شول. په همدې ډول «د ټولو په وسيله ټوليزه توليد» او د توليد پرمختګ، چې د هغې پايله ده په بشپړه توګه به نورو کسانو ته اړتيا ولري او دا کسان به رامنځته کړي. د ننني خلکو په څير کسانو باندې، چې هر يو يې د توليد له يوې واحدې برخې سره تړاو لري او د دې رشتې تر اغيزې لاندې دي او د هغې په وسيله استثماريږي؛ يعنې کوم خلک چې د خپلو نورو استعدادونو په تاوان سره يوازې خپل يو طبيعي استعداد بشپړوي او يوازې يوه رشته او يا د کلي توليد له رشتې څخه يوې رشتې سره آشنايي لري، په اشتراکي ډول د توليد اداره کول به ناشونی وي. له دې ډول کسانو څخه آن همدا اوس هم ننني صنايع کار اخيستلی نشي. هغه صنايع چې په اشتراکي توګه او د نقشې له مخې د ټولې ټولنې لخوا اداره شي، داسې خلکو ته اړتيا لري چې شخصي استعدادونو يې له هرې خوا پرمختګ کړی وي او د توليد په ټول سيستم پوه شي. د کار ويش چې يو کروندګر، بل موچي، دريم کارګر او څلورم د بورس د بيه لړونکو پاڼو پلورنکې يا پيرودنکی جوړوي او اوس له ماشينونو سره يو څه له منځه تللی دی، بالکل به له منځه ولاړ شي. پوهنه او روزنه به هغه وسيله شي چې ځوانان به وکړای شي د هغې په ملتيا په چټکۍ سره د توليد له ټول ميکانيزم سره آشنا شي او هغوی ته به دا وخت ورکړي چې د ټولنې د اړتيا او يا د شخصي ليوالتيا په صورت کې په دوامداره توګه له يوې رشتې څخه بلې رشتې ته خپله دنده بدله کړي. دا پوهنه او روزنه به يو اړخيزه خصوصيات، چې د کار اوسنی ويش يې پر هر چا تپي له منځه يوسي.کومه ټولنه چې په کمونيستي ډول اداره شي، خپلو ټولو وګړو ته دا توان ورکوي چې خپل ذاتي استعدادونه، چې په هرې برخې کې پرمختګ کوي، په ټولو برخو کې وکاروي او په دې کار سره به د بيلابيلو طبقو اړتيا له منځه ولاړه شي.کمونيستي ټولنه له يوې خوا د طبقاتو پاتی کيدل نشي زغملی او له بلې خوا د دې ډول ټولنې رامنځته کيدل په خپله د دې طبقاتي اختلافاتو د منځه وړلو لپاره وسايل برابروي. له دې موضوع څخه دا پايله لاسته راځي چې د ښار او کلي تر منځ تضاد به هم په دې ډول له منځه ولاړ شي. يوازې د اقتصادي دلايلو له امله د بيلابيلو طبقو پر ځای د کرنې او صنعت اداره د ټولنې لخوا د کمونيستي ټولنې له حتمي او ضروري شرايطو څخه ګڼل کيږي. پر کروندو باندې د بزګرانو خپرول او په لويو ښارونو کې د صنعتي کارګرانو د ډلو راغونډول، هغه څه دي چې

یوازې د کرنې او صنعت پر نه پرمختیایي پړاو کې د پلي کولو وړ دي او د هر ډول راتلونکي پرمختګ مخه نیسي چې دا مخنیونه اوس په ښه توګه احساسیدی شي.
د ټولنې د ټولو وګړو ګډه همکاري په دې موخه، چې له ټول تولیدي ځواک څخه د نقشې مطابق ګټه واخیستل شي؛ د تولید پرمختګ هغې کچې ته ورسیږي چې د ټولو اړتیا پوره کړي؛ د هغه وضعیت له منځه وړل چې د یوه اړتیا د نورو کسانو په تاوان پوره شي؛ د ټولو طبقاتو او طبقاتي اختلافاتو په بشپړه توګه له منځه وړل؛ د کار د اوسني ویش له منځه وړلو او د دندو د تعویضولو له لارې په صنعتي روزنې سره د هغه ښادیو څخه د ټولو برخمن کیدل چې د ټولو په وسیله برابریږي او د ښار او کلي د یوځای کیدو له لارې د ټولنې د ټولو وګړو د هر اړخیزه استعداد پرمختیا د خصوصي مالکیت د الغا پایلې دي.

یوویشتمه پوښتنه: کمونیستي ټولنیز نظم به په یوې کورنی څه اغیزه ولري؟
ځواب: دا نظم د دوو جنسو، یعني د نارینه او ښځې تر منځ اړیکه په بشپړه توګه په یوې خصوصي او شخصي اړیکي بدلوي چې یوازې په دوو کسانو پورې اړه لري او ټولنه په هغه کې د هیڅ ډول لاس وهنې حق نلري. دا کار د کمونیستي نظم په وسیله تر سره کیدای شي، ځکه دا هغه نظم دی چې خصوصي مالکیت له منځه وړي او ماشومان په ګډه پالي او په دې ډول به د کورودانی دوه اوسني اصله، یعني «له سړي څخه د ښځې» تابعیت او «له مور او پلار څخه د ماشوم» تابعیت؛ چې د خصوصي مالکیت له امله رامنځته شوی دی له منځه ولاړ شي. په دې تشریح سره د ډیرو اخلاقي بډایو ښاغلیو ځواب چې وایي په کمونیستي ټولنه کې ښځه اشتراکي ده، ورکړل شوی دی.
خو په حقیقت کې دا په پانګوالی ټولنه کې ده چې ټولې ښځې په ټوله معنی اشتراکي دي او دا کار د بدلمنی په بڼه په مکمله توګه وجود لري او بدلمني په خپله د خصوصي مالکیت له امله رامنځته شوې او د هغې په الغا سره به له منځه ولاړه شي. دا ښکاره ده چې کمونیستي سازمان په هیڅ توګه بدلمني ته ادامه نه ورکوي، بلکې هغه به په بشپړه توګه له منځه یوسي.

دوویشتمه پوښتنه: کمونیستي سازمان به له موجودو ملیتونو سره څنګه چلند ولري؟
ځواب: د ملتونو ملي اختلافات او جلاتوب همدا اوس د بورژوازی د پرمختیا، د سوداګری د آزادی، نړیوالو بازارونو، د صنعتی توکو ورته والي او له هغې سره د ژوندانه په متناسبو شرایطو سره ورځ تر بلې له منځه ځي. د پرولتاریا حکومت به په دې برخه کې زیاته مرسته وکړي. لړ تر لړه د نړی د متمدنو هیوادونو ګډ اقدام به د پرولتاریا د آزادی لپاره له لومړینو شرطونو څخه وي. په هره اندازه چې د یو انسان زبیښاک د بل انسان په وسیله له منځه ځي، د ملتونو زبیښاک به د بل ملت په وسیله هم له منځه ولاړ شي. د یو بل په وړاندې د ملتونو دښمني به د هر ملت په منځ کې د طبقاتي تضاد په حلولو سره له منځه ولاړه شي.

درویشتمه پوښتنه: کمونیستي سازمان به له موجودو مذاهبو سره څنګه چلند ولري؟
ځواب: آیا د دې پوهیدل چې د انسان د اقتصادي ژوند د اړیکو له بدلون سره، د هغې ټول اند او عقیده او په لنډه توګه وجدان هم بدلون مومي، ډیر غور ته اړتیا لري؟... کله چې پخوانی نړی له منځه تلله، پخوانیو مذهبونو هم د مسیحي مذهب په وړاندې ماته وخوړله. کله چې په اتلسمه پیړی کې د مسیح مذهب د پرمختللو افکارو تر اغیزې لاندې راغی؛ فیوډالي ټولنه د هغه وخت له انقلابي بورژوازی سره د ژوند او مرګ په مبارزې کې ښکیله وه. د وجدان او مذهب له آزادی څخه موخه یوازې د وجدان په برخه کې «د آزادې سیالی واکمنتیا» وه. کمونیستي انقلاب له پخواني مالکیت سره د اړیکو بشپړ غوڅیدل دي. د حیرانتیا ځای نه دی چې دا انقلاب به په خپل پرمختیایي بهیر کې په بنسټیزه توګه خپلې اړیکي له ټولو پخوانیو عقایدو سره غوڅې کړي.

څلرویشتمه پوښتنه: د کمونیستانو او سوسیالیستانو تر منځ څه فرق دی؟
ځواب: څوک چې سوسیالیستان شمیرل کیږي، په دریو طبقو ویشل کیږي:
لومړنۍ طبقه د فیوډالي ټولنې او د پلار شاهي له نژدی کړیو څخه جوړیږي چې د لویو صنایعو او نړیوالې سوداګری او د دې دوو له پایلې، یعني بورژوازی په وسیله د نابودی خوا ته ځي او ورځ تر بلې نابودیږي. دا طبقه د اوسنی ټولنې له نیمګړتیاو څخه نتیجه اخلي او په دې اند ده چې: له هغه ځایه چې فئوډالي او پلارشاهي ټولنې نیمګړتیاوی نلري باید یو ځل بیا دا ټولنه واکمنه شي.
د دې ډلې ټول وړاندیزونه، څه په مستقیم ډول او څه هم په نامستقیم ډول، پر همدې موخې ګرځي. دا مرتجع سوسیالیستان سره له دې چې له پرولتاریا سره خواخوږي ښکاره کوي او د پرولتاریا د بدمرغی لپاره د مکر اوښکې تویوي، په لاندینو دلایلو به تل د کمونیستانو تر برید لاندې وي:

۱. هغوی د یو ناشوني کار لپاره کوښښ کوي.
۲. کوښښ کوي چې بیا د اشرافو حکومت، د صنفي استادانو او د لاسي صنایعو مالکانو او د هغي پایله، یعنی مستبد شاهي حکومت ـ یا فیوډالان ـ دولتي مامورین ـ پوځیان او روحانیون او یا په بل عبارت داسي یوه ټولنه واکمنه کړي چې په رښتیا هم له اوسنیو نیمګړتیاو پاکه ده خو لږ تر لږه په هماغه کچه نور عیبونه او نیمګړتیاوی لري او په هغي کي آن دا هیله چې د فشار لاندې کارګران د کمونیستي سازمان لخوا خلاصون وموميي، نشته.
۳. د سوسیالیستانو دا طبقه کله چې پرولتاریا انقلابي او کمونیستي شي، له بورژوازۍ سره د پرولتاریا په وړاندې یو ځای کیږي او په دې ډول خپلي اصلي موخي څرګندوي.
د اوسنی ټولني د غړو دویمه طبقه چې د دې ټولني له ضروري عیبونو څخه په وحشت کي لویدلي ده او د دې ټولني د پاتې کیدو په اړه اندیښمنه شوې، رامنځته کیږي. دوی کوښښ کوي چې نننی ټولنه وساتي او عیبونه یې له منځه یوسي او د دې کار لپاره ځیني خیریه کارونه او ځیني نور یې د رنګینو ټولنیزو اصلاحاتو وړاندیز کوي او د ټولني د سازمان د اصلاح په پلمه، د دې ټولني هماغه زوړ بنسټ ساتي. دا بورژوا سوسیالیستان هم باید تل د کمونیستانو تر برید لاندې راشي، ځکه هغوی د کمونیستانو دښمنانو ته خدمت کوي او له هغې ټولنې څخه ملاتړ کوي چې کمونستان یې د ړنګولو هوډ لري.
بالاخره د مشروطه غوښتونکو سوسیالیستانو دریمه طبقه رامنځته کیږي. دا ډله د کمونیستانو له لارې د اتلسمې پوښتنې د یادو شویو موادو د یوې برخې غوښتونکي دي، خو عقیده نلري چې د یادو شویو موادو پلي کیدل یوازې کمونیستي ټولني ته د نننی ټولني د اوښتولو وسیله ده، بلکي باور لري چې د دې موادو د همغي برخي پلي کول به د اوسنی ټولني د نیمګړتیاو د له منځه وړلو او د بدمرغۍ د ځیلو لپاره بس وي.
دا دموکرات سوسیالیستان په ټولیزه توګه یا هغه پرولتران دي چې لا د خپلي طبقي د خلاصون له شرایطو څخه په کافي اندازه خبر نه دي او یا د کوچنی پانګوالي د طبقي استازي دي او تر هغه وخته چې دموکراسي او د هغي سوسیالیستي پایلي لاسته نه وي راغلي په ډیري مسایلو کي د کمونیستانو هم باوره دي. له دې کبله، کمونیستان کله چې هم پر یو کار باندی لاس پورې کوي له دې دموکراتو سوسیالیستانو سره باید مرسته وکړي او په داسي حالاتو کي اصولاً تر څو چې بورژوازۍ ته یې د خدمت ملا نه وي تړلي او پر کمونیستانو یې برید نه وي کړی، کمونیستان باید له هغوی سره تر وسه ګډ سیاست غوره کړي. ښکاره ده چې دا مرسته او مشارکت به د هغوی تر منځ اختلافات له منځه یونیسي.

پنځه ویشتمه پوښتنه: زموږ د عصر له سیاسي ګوندونو سره به کمونیستان څه ډول اړیکي ولري؟

ځواب: دا اړیکي په بیلابیلو هیوادونو کي بیلابیل ډولونه لري. په انګلستان، فرانسي او بلژیک کي چې بورژوازي حکومت کوي، کمونیستان یوازې بیلابیلو دموکراتو ګوندونو سره شریکي ګټي لري او حقیقت دا دی څومره چې دموکراتان په سوسیالیستي مقرراتو کي چې په خپله د هغي معرف دي؛ د کمونیستانو هدف ته نژدې شي ـ یعنی په هره اندازه چې د پرولتاریا له ګټو څخه په ښکاره او پریکنده ډول دفاع وکړي او په هره اندازه چې پر پرولتاریا ډډه وکړي دا مشترکي ګټي به لا زیاتي شي. د ساري په توګه په انګلستان کي د چارتیستانو ډله چې له کارګرانو جوړه شوې ده له کوچني پانګوالو او یا له دې رادیکالو څخه ډیره زیاته کمونیستانو ته نژدې ده.
په امریکا کي چې د دموکراسۍ اساسي قانون پلي شوی دی کمونیستان له هغه ګوند سره چې دا اساسي قانون د بورژوازۍ پر ضد وکاروي او له هغې څخه د پرولتاریا په ګټه کار واخلي، یعني «د کرني د ملي اصلاح غوښتونکو ګوند» سره به مرسته وکړي.
په سویس کي رادیکال ګوند، سره له دې چې لا ډیر مختلط دی، یوازینی ګوند دی چې کمونیستان کولای شي ورسره همکاري وکړي. د دې رادیکالو تر منځ د واټلنډي او ژنوی ډلي ټپلي له ټولو پرمختللي دي.
په آلمان کي د بورژوازۍ او د مطلقه سلطنت تر منځ پریکنده مبارزه د شروع کیدو په حال کي ده. له هغه ځایه چې د بورژوازي له واکمنیدو مخکي کمونیستان نشي کولای له دې طبقي سره مبارزه وکړي نو د کمونیستانو په ګټه به وي چې له بورژوازۍ سره مرسته وکړي څو ډیر ژر د واک پر ګدۍ کښیني او کمونیستان وکړای شي هغه ډیر ژر ړنګه کړي.
کمونیستان باید تل د حکومتونو په مقابل کي د بورژوازۍ له آزادي غوښتونکي ګوند سره مرسته وکړي او په بشپړه توګه باید په پام کي ولري چې د بورژوازۍ «د ځان په دوکه کولو» کي ښکیل نشي او د هغوی په اغفال کوونکو ژمنو چې د بورژوازي بری به پرولتاریا ته ښې پایلي ولري، باور ونکړي. کمونیستانو ته د بورژوازۍ د بري مهمي ګټي دا دي:
۱. د خبرو اترو د دفاع بیلابیل امتیازونه او د کمونیستي عقایدو د اصولو خپرول او په پایله کي مبارزې ته د آماده او پیاوړی طبقي په توګه د پرولتاریا متحدول کمونیستانو ته آسانوي.

۲. دا ډاډ پيدا کول چې د مطلقه حکومت د ړنګيدو په ورځ به د بورژوايانو او پرولترانو مبارزه پيل کيږي. له دې ورځې وروسته به د کمونيستانو ګوندي سياست هماغه سياست وي چې اوس په بورژوازي هيوادونو کې واکمن دی.

پايليك:

۱. د کمونيزم ټول پرمختګ له تخيلي پړاو څخه تر علمي پړاو پورې د کمونيزم د کلمې په دې ساده تعريف کې څرګند شوی دی. اوس نور کمونيزم دا نه دی چې د نوي ټولنيز تشکيلات لپاره يو نوی سيستم اختراع کړي چې ټول نيکمرغه کړي، بلکې نننی کمونيزم د پرولتاريا طبقې د خلاصون او د دې خلاصون شرايط دي، يعنې «طبقاتي جګړه» ده.

۲. په هر ځای کې چې انګلس د پانګوالی لومړی پړاو تشريح کوي، د پانګوالۍ آزاده سيالي په پام کې لري. البته د انحصاري پانګوالۍ پرمختګ (د کارتلونو، سنديکاګانو، تراستونو او د مالي پانګو واکمني او...) د آزادې سيالۍ پر غاړې اوسار ترلي دي.

۳. په ۱۸۶۲ کال کې بردګی د امريکا په متحدو ايالتونو کې ملغی شوه او پر سويلي هيوادونو د شمالي هيوادونو له بري وروسته، په سويلي هيوادونو کې هم بردګی ملغی شوه.

۴. په روسيه کې د رعايا د ملکيت لرلو موضوع په ۱۸۶۱ کې ملغی شوه.

۵. سرف هغه رعايا ته ويل کيدل چې په ځمکې پورې ترلي وو او له ځمکې سره يو ځای پلورل کيدل او اخيستل کيدل او له دې امله په حقيقت کې د ارباب ملکيت و.

۶. د دې پوښتنې ځواب د انګلس په يادداښتونو کې ورکړل شوی نه دی ـ د ځواب ځای تش و ـ د دې موضوع په اړه دا ځواب د مارکس او انګلس د ليکنو په پام کې نيولو سره بشپړ شوی دی.

۷. په اروپا کې په ۱۹ پيړۍ کې څو کړکيچونه رامنځته شول: ۱۸۱۵ ـ ۱۸۲۵ ـ ۱۸۳۶ ـ ۱۸۵۷ ـ ۱۸۷۳ ـ ۱۸۷۷ ـ ۱۸۸۲ ـ ۱۸۹۱ ـ ۱۸۹۵ ـ ۱۹۰۰

۸. سوسياليزم د ټولنيزې نقشې مطابق اقتصاد دی چې «پر توليدي وسايلو د عمومي مالکيت» پر بنسټ د عمومي اړتياو له مخې يو منظم اقتصاد رامنځته کوي.

۹. اسيګنيت، هغه بانک نوټ دی چې ملي ملکيتونه يې پشتوانه وي.

۱۰. ستالين د شوروی جمهوريتونو د اتحاد د کمونيست ګوند په پنځلسم عمومي کنفرانس کې د خپلو خبرو پر مهال د انګلس دا پوښتنه او ځواب ولوستل او داسې توضيح يې ورکړه: په تيره دوره کې يعنې له انحصار مخکې پانګوالۍ په دوره کې يا له امپرياليزم څخه مخکې دوره کې، هغه وخت چې ځمکه د څو پانګوالو تر منځ ويشل شوی نه وه، کله چې د ويشل شويو سيمو بيا جابرانه ويشل لا د پانګوالو لپاره حياتی مسئله نه وه، کله چې د هيوادونو د اقتصادي پرمختګ د کچې توپير په دې واټن سره راڅرګند شوی نه و او نشو کولای چې راڅرګند شي او همدا ډول تر هغې چې د پانګوالۍ تضادونه د پرمختيا هغې کچې ته رسيدلي نه وو چې پرمختللې پانګوالي په مړه کيدونکي پانګوالي واړوي او د سوسياليزم برى په يو واحد هيواد کې شونی کړي، البته چې د انګلس فرمول بی له شکه سم دی.
خو اوس، يعنې د امپرياليزم د پرمختيا په دوره کې چې په هغه کې د پانګوالو هيوادونو د پرمختيا د کچې توپير په خپله د امپرياليستي پرمختګ د قطعي ځواک يو عنصر ګڼل کيږي؛ اوس چې د پانګوالو تر منځ کيدونکو جګړو، د امپرياليزم جبهه کمزوره کړی ده او په دې جبهې کې درز اچول او په واحد هيواد کې انقلاب شوني کوي؛ اوس چې د لنين «د پرمختيا د اختلاف» په اړه تيوري په يوه واحد هيواد کې د سوسياليزم د بري د تيوري بنسټ ګرځيدلی؛ نور نو د انګلس زوړ فرمول سم نه دی. د دې شرايطو تر لاندې لازمي ده يو نوی فرمول چې په يوه واحد هيواد کې د سوسياليزم له بري غږيږي د زاړه فرمول ځای ونيسي.